

NĚKOLIK POSTŘEHŮ K ASYMPTOTE

PAVEL STRÍŽ (CZ)

Abstrakt. Článek je stručný přehled možností, jak získat 3D výstupy z R za pomoci Asymptote a $\text{\TeX}$.

Klíčová slova. $\text{\TeX}$, Asymptote, R.

SEVERAL NOTES ON ASYMPTOTE

Abstract. The article is a brief research of possibilities of 3D outputs from R via Asymptote and $\text{\TeX}$.

Keywords. $\text{\TeX}$, Asymptote, R.

1. Vzpomínky na Asymptote

Na své první pokusy s *Asymptote* si pamatuji dobře, neb jsem řešil tři školské grafy ve 3D paralelně v *Asymptote* a přes *Jmol* v prostředí *Sage*. Od té doby již neuvítáme balíček *movie15* ale jeho nástupce balíček *media9*.

```
$ texdoc movie15 media9
```

Inspirací ke studiu mi byla hlavně tato galerie <http://www.piprime.fr/asymptote/>. Autorem ukázek je Philippe Ivaldi.

2. Instalace Asymptote

Poněvadž pracuji na starších strojích, vždy něco nejede, byť používám poslední verzi $\text{\TeX}$ Live. V tomto případě se mi nepodařilo generovat pdf skrz starší grafickou kartu, až po zadání

```
export MESA_GL_VERSION_OVERRIDE=1.2
```

do souboru `~/.bashrc` a načtení přes `source ~/.bashrc` se mi to podařilo, ale to jen pro obrázky vykreslené ve 2D. U hledání problému mi pomohly parametry *Asymptote* `-v`, `-vv` (nebo `-v -v`) a hlavně `-vvv` (nebo `-v -v -v`). Ve výpisech lze jít až do páté úrovně (str. 168 dokumentace). Linuxový *man* hovoří o `-v` a jisté možnosti jít hlouběji, ale nehovoří konkrétně.

```
$ texdoc asy # nebo
```

```
$ man asy
```

Přesedl jsem na novější stroj. Na Xubuntu 20.04 bylo potřeba doinstalovat knihovnu `freeglut3`, speciálně se jednalo o knihovnu `libglut.so.3`.

```
$ sudo apt install freeglut3
```

Poté se mi podařilo zobrazit všechny grafy od Rudolfa Blaška.

3. WebGL

Zajímavá je i situace, když chceme získat webovou verzi grafů. Možná si říkáte, proč je to tak důležité. Pokud pracujete v linuxovém prostředí, tak firma Adobe zrušila podporu pro prohlížeč pdf `Adobe Reader`. Poslední známá verze je 9.5.5 pro 32bitové stroje. Uživatelé pak musí sáhnout po virtuálním stroji typu `Oracle VM VirtualBox`, po `Wine` 32bitové verzi, míchat 32bitové a 64bitové aplikace či zkusit podobné řešení (`FoxIt Reader`, ale také jede jen něco). Stručně řečeno, prakticky na libovolném stroji s Microsoft Windows či MacOS 3D grafy interaktivně v pdf uvidíte, ale zápasíte s tím pod Linuxem.

O WebGL (vhodné i pro chytré telefony) a nastavení je zmínka na str. 137 v dokumentaci `Asymptote`. Poslední verze programu je 2.65.

```
cc$ texdoc asymptote
```

Vzal jsem si jeden ze vzniklých asy souborů Rudolfa Blaška, zkopíroval na `webgl-pokus.asy` a vyčistil do této minimální podoby (vymazání úvodních definic, globálního definování neužitých barev a promazání prázdných řádků):

```
import graph3;
import palette;
size(175,175,IgnoreAspect);
currentprojection=perspective(2,.55,0.25);
real f(pair z) {return sin(z.x)*sin(z.y);}
draw(surface(f,(-pi,-pi),(pi,pi),nx=24,Spline),
    lightblue,render(merge=true));
surface f=surface(f,(-pi,-pi),(pi,pi),24,Spline);
draw(f,mean(palette(f.map(zpart),Rainbow(24))),brown);
draw(Label("$x$",1),(-1.2pi,0,0)--(1.2pi,0,0),brown,Arrow3);
draw(Label("$y$",1),(0,-1.2pi,0)--(0,1.2pi,0),brown,Arrow3);
draw(Label("$z$",1),(0,0,-1.2)--(0,0,1.2),brown,Arrow3);
label("$z=\sin\{x\}\cdot\sin\{y\}$",(.5,.5,-1.35),SE,deepblue);
```

O výstupech hovoří manuál v kapitole 8.29 `three`, speciálně na str. 137. Prvně jsem si vyzkoušel náhled v okně:

```
$ asy -V webgl-pokus.asy
```

Nasledované pokusem o vygenerování webové stránky.

```
$ asy -f html webgl-pokus.asy
```

Vzniká soubor `webgl-pokus.html`, který se mi podařilo otevřít i na starém notebooku. Alternativou je zadat výstupní formát přímo v asy souboru (středník na konci řádků je nutný, je součástí syntaxe jazyka):

```
import settings;
settings.outformat="html";
// outformat="html";
```

Bez prázdných řádků soubor vypadá přibližně takto:

```
<!DOCTYPE html>
<!-- Use the following line to embed this file within another web page:
<iframe src="webgl-pokus.html" width="176" height="176"
    frameborder="0"></iframe>
-->
<html lang="">
<head>
  <title>webgl-pokus</title>
  <meta http-equiv="content-type" content="text/html; charset=utf-8"/>
  <meta name="viewport" content="user-scalable=no"/>
  <script src="https://vectorgraphics.github.io/asymptote/base/webgl/
asygl-1.00.js">
</script>
<script>
  canvasWidth=176;
  canvasHeight=176;
  absolute=false;
  // ...
  Centers=[
    [-10.3373,-38.23629,-223.1933],
    [81.93387,-1.42227,-289.569],
    [0.5386997,67.84467,-262.8985],
    [9.891595,-74.96387,-327.4771],
  ];
</script>
</head>
<body style="overflow: hidden;" onload="webGLStart();">
  <canvas id="Asymptote" width="176" height="176" style="border:
  none;">
  </canvas>
</body>
</html>
```

Nepodařilo se mi dle návodu na str.137 vložit vzniklou webovou stránku do další přes `<object>` ani přes `<iframe>`, jak radí poznámka ve vzniklém souboru.

V konzoli se píše `SecurityError: Permission denied to access property "document" on cross-origin object.`

Jisté řešení nabízí odpovědi na webové stránce <https://stackoverflow.com/questions/36333978/error-permission-denied-to-access-property-document>, ale to je bezpečnostní riziko. Vyčištěním vzniklého souboru na úroveň prostého JavaScriptu a přes `<canvas>` se mi sice podařilo dostat jeden graf na webovou stránku, ale jen jeden. Ideální je zůstat u hypertextových odkazů na vznikající soubory dle vzoru galerií na <https://asymptote.sourceforge.io/gallery/>.

Pro badatele jistě stojí za pozornost možnost konverze PostScriptu do formátu `asy` s možností náhledu a následné editace:

```
$ pstoeedit -f asy <soubor.eps> <soubor.asy>
$ asy -V <soubor.asy>
```

V případě problémů s písmy se u `pstoeedit` používá parametr `-dt`.

4. Ovládání $\text{\TeX}$ ové proměnné mimo $\text{\TeX}$

Rudolf Blaško byl spokojený s prvními výstupy ale u jeho knihy bylo potřeba předchozí kroky zautomatizovat, jednalo se o definice v prostředí `asydef`, které bylo potřeba změnit. Zdá se, že ani parametry z příkazového řádku programu `asy` tyto definice nemění. Chceme totiž knihu nechat beze změny, ale zároveň si vygenerovat webové stránky s 3D objekty.

Vyřešil jsem to přepínačem na $\text{\TeX}$ ové úrovni, který řídí dávkový soubor. Ukažme si minimální ukázkou. Tento blok jsem si přidal za autorovy definice.

```
\newcount\prepinac
\input ovladani.tex
\ifnum\prepinac=1
\begin{asydef}
settings.outformat="html";
settings.inlineimage=false;
settings.embed=false;
\end{asydef}
\fi
```

V dávkovém souboru pak stačí mít něco takového.

```
soubor="ovladani.tex"
# Získání pdf knihy...
echo "\\prepinac=0" >$soubor
lualatex kniha.tex # plus další příkazy
# Generování html s 3D objekty...
echo "\\prepinac=1" >$soubor
lualatex kniha.tex # plus další příkazy
```

Tento přístup se používá, když chceme vygenerovat několik verzí knihy, např. knihu ve více šablonách, verzi s barevnými a černobílými obrázky, verzi na tisk a na obrazovku, verzi s a bez 3D objektů, pracovní a konečnou verzi časopisu ap.

5. Generování asy souborů přes R: jednoduchá ukázka

O interaktivní 3D grafice jsem poprvé četl ve Zpravodaji CSTUGu od Romana Plcha, viz <https://www.cstug.cz/bulletin/pdf/2013-1.pdf>. Tam je zmínka o generování asy souborů, včetně jazyka R, konkrétně se jednalo o knihovnu `misc3d` zmíněnou na str. 40. Knihovna umí exportovat objekt `Triangles3D`, který se musí získat. Na knihovně staví novější knihovna `plot3d`.

Zvláštní kategorii tvoří knihovna `rgl`. Přišlo mně zajímavé vyzkoušet export do asy, tím lze získat 3D model v pdf, ale zároveň interaktivní webovou stránku (WebGL), proto nepoužiji příkaz `writeWebGL`, ale `writeASY`. Zkusme si minimální ukázkou a v tomto článku se zaměřím už jen na webovou stránku.

Připravíme si soubor `test-rgl.R`:

```
# install.packages("rgl")
library(rgl)
with(iris, plot3d(Sepal.Length, Sepal.Width, Petal.Length, type="s",
  col=as.numeric(Species)))
writeASY()
```

Spustíme:

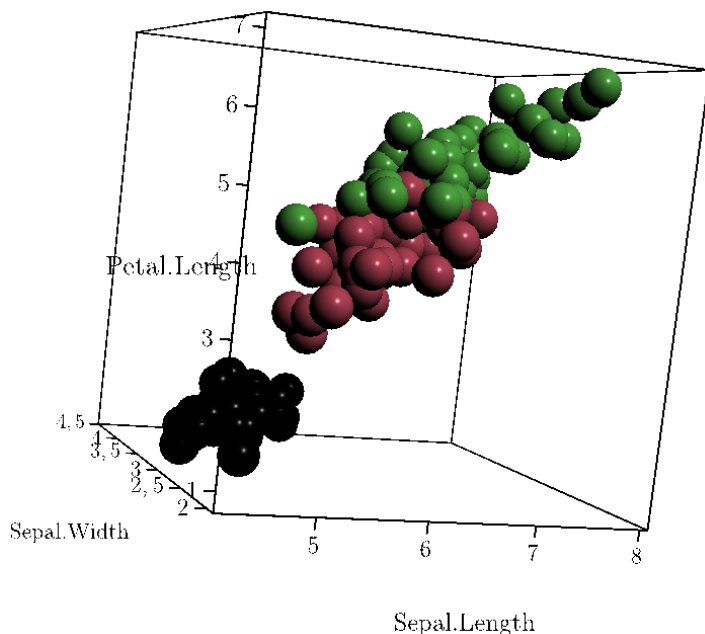
```
$ Rscript test-rgl.R
```

S největší pravděpodobností dostaneme chybovou hlášku od programu Asymptote. Psal jsem autorovi, chyba je opravena, ale ještě nová verze není dostupná ve všech linuxových a T_EXových distribucích. Nepomůže nám ani pokus přes `writeASY(ver244=TRUE)`.

Vzniká nám soubor `scene.asy`, který upravíme. Do druhého řádku zasáhne: `settings.outformat = "html"`; a vymažeme 5 řádků, od `currentlight = light(` po nejbližší `);`.

Spouštíme následující řádky a dostáváme takový výsledek.

```
$ asy -v scene.asy\
$ firefox scene.html
```


Badatele odkazují na prozkoumání stránky <https://cran.r-project.org/web/packages/rgl/vignettes/rgl.html>.

6. Generování asy souborů přes R: pokročilejší ukázka

V IB č. 1/2018 jsem na str. 13–15 zmínil jednoduché ukázky z manažerského rozhodování, z oblasti rozhodování při riziku. Chtěl bych si zkusit obdobné grafy, ale interaktivní. Představím vám knihovnu `gMOIP`, resp. mohu doporučit webové stránky autora (<https://github.com/relund/gMOIP>) a jeho blog (<https://www.research.relund.dk/>).

Naše problémy jsou, že budeme chtít víc 3D modelů a určitě nebudeme chtít dělat ruční zásahy. Ukážeme si zásahy do textových souborů přes Lua, je to jazyk založený na C++, který dominuje v $\text{\TeX}$ ovém světě a hraje nemalou roli ve světě počítačových her. Speciální pozornost by si zasloužila knihovna `LPeg`, která si získala místo ve světě regulárních výrazů.

Připravíme si soubor `test-gmoic.R`:

```
# install.packages("gMOIP")
library(gMOIP)
# definice
A <- matrix( c(3, 2, 5, 2, 1, 1, 1, 1, 3, 5, 2, 4), nc = 3, byrow =
  TRUE)
b <- c(55, 26, 30, 57)
obj <- c(20, 10, 15)
```

```

view <- matrix( c(-0.45, -0.446, 0.77, 0, 0.886, -0.32, 0.33, 0,
  0.098, 0.835, 0.54, 0, 0, 0, 0, 1), nc = 4)
# první obrázek
loadView(v = view, zoom = 0.75)
plotPolytope(A, b, faces = c("c","c","c"), type = c("c","i","i"),
  plotOptimum = TRUE, obj = obj)
rgl::writeASY(outtype = "pdflatex", prc = TRUE, title = "polytope-1")
# druhý obrázek
loadView(v = view, zoom = 0.75)
plotPolytope(A, b, type = c("c","c","i"), plotOptimum = TRUE, obj =
  obj, plotFaces = FALSE)
rgl::writeASY(outtype = "pdflatex", prc = TRUE, title = "polytope-2")

```

V dalším kroku si připravíme $\text{\TeX}$ ový dokument `asy-pres-r.tex`:

```

\documentclass[a4paper]{article}
\usepackage[luatex]{graphicx}
\usepackage{asympote}
\begin{document}
\input{polytope-1.tex}\par
\input{polytope-2.tex}
\end{document}

```

Následuje soubor v Lua, který nám upravuje získané soubory, nazval jsem jej `smaz-light.lua`:

```

-- Načtení souboru
nazev=arg[1]
print("Zpracovávám soubor "..nazev)
soubor=io.open(nazev)
obsah=soubor:read("*all")
soubor:close()
-- Zásah do souboru
obsah=unicode.utf8.gsub(obsah,"currentlight =.-%);", "", 1)
obsah=unicode.utf8.gsub(obsah, "settings%.inlineimage=true;",
  "settings.inlineimage=false;", 1)
-- Přepsání původního souboru
kam=io.open(nazev,"w")
kam:write(obsah)
kam:close()

```

Nyní nezbyvá než si připravit dávkový soubor `davka.sh`, který spustíme přes `bash davka.sh`:

```

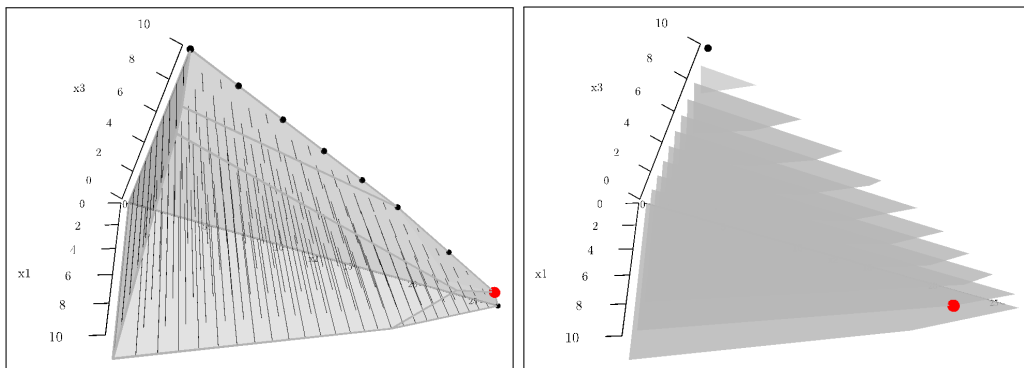
# Základ generování asy souborů
zaklad="asy-pres-r"

```

```
Rscript test-gmoic.R
lualatex --shell-escape $zaklad.tex 1>/dev/null 2>&1
# Úpravy v asy souborech
for soubor in `find -iname $zaklad-*.asy`; do
texlua smaz-light.lua $soubor
asy -v $soubor
asy -v -f html $soubor
done
# Náhled na výsledky
firefox $zaklad-*.html
```

Co se přesně děje? Z R se vygenerují dva $\text{\TeX}$ ové soubory, které použije $\text{\TeX}$ a při prvním běhu vygeneruje asy soubory. Do nich zasáhneme na textové úrovni a přes Asymptote vygenerujeme 3D objekty a webové stránky, které si otevřeme ve webovém prohlížeči. Výhoda tohoto přístupu je, že u dalších běhů Lua $\text{\TeX}$ u vysázíme v `asy-pres-r.pdf` 3D modely. Vedle toho máme dostupnou interaktivní webovou verzi.

Zde je náhled na očekávaný výsledek ve dvou záložkách prohlížeče.

Kontaktní adresa

Ing. Pavel Stříž, Ph.D., U Škol 940, Bučovice, okres Vyškov, 685 01, Česká republika,
E-mailová adresa: pavel@striz.cz